

Östra Broby kyrka

56.2547, 14.0794

Den nuvarande kyrkan byggdes 1932 på grunderna till en äldre kyrka som brann ner två år tidigare.

Den ursprungliga medeltidskyrkan i Östra Broby beskrevs som ett starkt fäste, och stod bland annat emot Svenskarnas härjningståg 1612 då hela bygden blev lagd i aska, "folket utplundrat, kvinnorna skändade, barnen mördade". Ytterligare två anfall drabbade trakterna i Broby, 1645 och 1657, innan Skåne 1658 blev svenskt — en händelse som prästen Ebbe Hansen kommenterade i församlingens kyrkobok med den uppgivna sucken: "Gud maa sig forbarne offur os arme syndere".

I mitten av 1800-talet beskrevs den gamla kyrkan av professor Carl Georg Brunius som anseelig och välbyggd. Men när den tjugo år senare ansågs ha tjänat ut revs den. Den var dock precis som Brunius hävdade så välbyggd att de stabila gråstensmurarna måste sprängas bort. En ny större kyrka byggdes efter ritningar upprättade av den danske arkitekten Ludwig Woldh.

Den nya kyrkan hade bara hunnit stå i 50 år, innan den 1930 ödelades i en brand. På den gamla grunden byggdes den nuvarande kyrkan efter ritningar av arkitekten Sven Henrik Wranér, som senare blev stadsarkitekt i Gävle.

Till sitt yttre är den nuvarande kyrkan i Östra Broby närmast identiskt med föregångaren.

Inredningen ritades i huvudsak av kyrkans arkitekt Wranéer. Men orgeln med sin stilfulla och mycket enkla fasad mot långhuset byggdes av orgelbyggarfirman E A Setterqvist & Son. Och altartriptyken som framställer Jesu födelse, korsfästelse och uppståndelse, är skapad av den svensk-franske konstnären Rudolf Gowenius, känd för sina exklusiva och monumentala kyrkliga utsmyckningar både i Frankrike och i Sverige.

Interiört finns få detaljer från den äldre kyrkan. Här finns dock ett vackert kyrkoskåp i ek som är tillverkat av delar från den medeltida kyrkans altarbord. Skåpets fyra dörrar pryds av varsin evangelist med attribut. Dörrfyllningarna, krönfigurer, och de fyra sidokolonnerna kommer från predikstolen medan gavlarna på skåpet tidigare har suttit på altarbordets framsida.

Tillsammans med predikstolen som såldes på auktion när den gamla medeltida kyrkan revs 1870, är detta de enda inventarierna som finns bevarade från den äldsta kyrkan.

Dopfunten av kalksten kommer från Ignaberga och köptes i samband med att den nya kyrkan byggdes upp efter branden 1930.

Östra Broby kyrka äger en nattvardskalk med enastående, driven ornamentik som anses vara det yppersta bevarade provet på det skånska silversmidet under renässansen. Den är daterad 1598 och utförd av den berömde silversmeden Hans Klaussön från Vä och anses vara hans förnämsta arbete.

Kyrkan har renoverats flera gånger. 1999 reparerades och konserverades skadade inventarier reparerades efter vandalisering, och 2002 byggdes den glasade skiljeväggen mellan långhuset och södra korsarmen enligt ritningar av arkitekt Michal Hudak.

Källor:

Webb: Broby-Emmislövs församling.

Bok: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4